

Kansanvallan uljas linnake

Jyväskylän ja Tampereen kaupunginkirjastojen
demokratiahanke
2022-2023

HANKKEEN VAIHEET

LUOTAIN

1. STARTTI-
TYÖPAJA

SYYS

2. REKRYTOINTIMALLI-
TYÖPAJA

LOKA

3. DEMOKRATIA-
KOKEILUJEN
IDEOINTI-
TYÖPAJAT

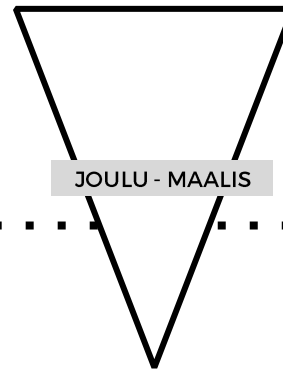
MARRAS

4. DEMOKRATIA-
KOKEILUJEN
YHTEINEN
SUUNNITTELU-
TYÖPAJA

MARRAS

DEMOKRATIAKOKEILUT!

JOULU - MAALIS

5. REFLEKTIO-
SEMINAARI

MAALIS

6. KÄSIKIRJA- JA
TOIMINTAMALLI-
TYÖPAJAT

HUHTI

7. MITÄ
KUULUU?
-PALAVERI

TOUKO 2023

Ketä
kiinnostaa?
Jyväskylä
24.1., 20.2
ja 13.3.

Valon
väärentäjät
20.1.
Kuokkala,
Jkl

Suuri
vaalijuhla
28.1.
Multisilta,
Tre

Kokeilut

Demokratian
apokalypsi -
pakopeli
Tre

Demokratian
tilat
Jkl/Tre
vko 13

Demokratia
skannaus
Jkl/Tre

KIRJASTOJEN DEMOKRATIAPORTAAT

Kuntalaisen näkökulmasta:

LÖYTÄMINEN

Kirjasto on minulle tuttu ja tiedän, millaisia palveluita kirjasto tarjoaa.

PALVELUN KÄYTTÖ

Kirjaston tilat, palvelut ja aineistot ovat minulle saavutettavia ja käytän niitä. Koen, että kirjasto on minua varten.

KANSALAISTAIDOT

Saan kirjastosta tietoa ja osaamista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä muihin tärkeisiin kansalaistaitoihin esimerkiksi äänestämiseen, medialukutaitoihin, kriittiseen ajatteluun ja dialogiin.

AKTIIVINEN KANSALAISSUUS

Kirjasto on alusta, jonka myötä voin edistää, tutustua, osallistua ja vaikuttaa itselleni tärkeisiin asioihin.

Kirjastojen näkökulmasta:

KIRJASTOJEN PERUSTYÖTÄ, joka rakentaa pohjaa tasa-arvolle, osallisuudelle ja demokratialle. Esimerkiksi digitaitojen tukeminen, tiedonhaun ja -hankinnan opetus sekä tasavertainen pääsy luotettavaan tietoon.

KIRJASTOJEN DEMOKRATIATYÖLLE ERITYISET PAINOPISTEET, jotka kasvattavat paikallista osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.

MALLIN SOVELTAMINEN PIENESSÄ KIRJASTOSSA

Esimerkiksi näin...

1

Olen kirjastoni ainoa työntekijä. **Tavoitteeni** on, että saisin tänä vuonna toteutettua yhden pienen ja yhden isomman demokratiateon. Youtubesta sain hyvää **taustatietoa** "kirjastot ja demokratia" haulla.

2

4

Teimme viereisen koulun yhteiskuntaopin opettajan kanssa puolen tunnin **demokratiaskannauksen**. Sen kautta saimme muutaman helposti toteutettavan idean. Otin nämä **osaksi tapahtumakalenterin suunnittelua**.

5

Laitoin kerhojen vetäjille viestin, että he ottaisivat yhdelle kerralle demokratiateeman. Lukupiiri innostui ottamaan teemaksi kielletyt kirjat, ja satukerho antaa kevään ajan lasten äänestää, mitkä kirjat luetaan.

Varasin ilmoitustaulultamme yhden osan paikallisten yhdistysten toiminnalle. Huikkaanpa tästä ohi kulkiessani aina tutuille yhdistystoimijoille niin sana alkaa kiiriä!

Pääkirjaston porukka lupasi lisäksi tulla peluuttamaan pakopeliä toukokuussa.

... tai näin?

1

2

Olen kirjastoni ainoa työntekijä. Koska työaikani on vain 70%, avaimet käteen periaate toimii minulle parhaiten: Sain pääkirjastolta valmiin **vuosisuunnittelupohjan**, jossa oli useita erilaisia toteutuksia ja ideoita.

4

Nappasin pohjasta kiinnostavimmat ja toteutuskelpoisimmat **ideat**.

5

Keräsin kevääksi demokratiateemaisen hyllynpäätynäyttelyn, johon käytiin saamaani valmista kirjalistaa.

Lisäksi hankin lastenosastolle liitutaulun, johon lapset voivat laittaa toiveitaan kunnan leikkipaikkojen kehittämiseksi. Lähetän siitä valokuvia kunnan sivistysjohtajalle!

Suunnittelu

Demokratiatyön malli apuna:

- Pohdi ja rajaa.
- Skannaus – mitä teemme, mitä voisimme tehdä?
- Ideointi – uutta, vanhaa tai lainattua.
 - Yhteistyössä kumppaneiden ja/tai asukkaiden kanssa.
- Vuosisuunnitelma.
- Suunnittele viestintä – demokratiatyö eläväksi henkilöstölle, sidosryhmille ja kuntalaisille.

DEMOKRATIATYÖ KÄYTÄNNÖSSÄ

DEMOKRATIATYÖN MALLI

Malliin on koostettu prosessinomaisesti vaiheita, jotka helpottavat demokratiatyön suunnittelussa. Ne on jaoteltu suositeltuun järjestykseen, mutta kuvasta ja työkirjasta voi myös poimia itselle toimivimmat vaiheet. Kaikkia vaiheita voi myös soveltaa sekä isosti että pienesti – vaikkapa osana kahvipöytäkeskustelua, tiimipalaveria tai kehittämispäivää!

Jos aikaa on kertakaikkisen vähän, skannauksen ja vuosisuunnitelman avulla pääsee jo pitkälle - vinkkejä seuraavilla sivuilla!

1

POHDINTA JA TAVOITTEET

Mitä demokratia meille tarkoittaa? Mikä demokratian edistämiseksi innostaa, entä jännittää? Voititte hyödyntää "luotainkyselyä" sivulla 65 tai avata teemasta keskustelua kahvipöydässä. Suositellaan erityisesti, jos demokratiatyö on uutta kirjastollenne!

Asetetaan yhdessä selkeä tavoite seuraavan vuoden demokratiatyölle. Tavoitteen asettaminen auttaa rajaamaan ja selkeyttämään työtä, erityisesti jos resursseja on rajallisesti.

Lisävinkit avuksi s. 20-22.

2

SKANNAUS

Skannaus auttaa hahmottamaan mitä jo teemme sekä ideoimaan kevyitä uusia toteutuksia.

Työkalu avuksi s. 23-25.

3

IDEOINTI

Mitä kaikkea voisimme tehdä ja kenen kanssa?

Sivuilta 26-30 löytyy apuja ja inspiraatiota ideointiin.

YHTEISTYÖ

Kaikkea ei tarvitse tehdä itse – vinkkejä yhteistyökumppanien pohdintaan ja yhteistyöhön sivuilla 31-35!

ASUKASOSALLISUUS

Vinkkejä, miten asukkaita voi osallistaa ideointiin sivuilla 36-39!

4

VUOSISUUNNITELMA JA VIESTINTÄ

Miltä näyttää demokratian vuosikalenteri, eli milloin ja mitä toteutamme?

Työkalu avuksi s. 40-43.

Pohditaan lisäksi: miten viestimme demokratiatyöstä vuoden aikana sisäisesti (esim. uutiskirjeet, Teams-ryhmä jne)? Entä asiakkaille, asukkaille ja paikallisille toimijoille?

5

HIHAT HEILUMAAN!

Vuoden aikana

Tarvittaessa ideoiden jatkojalostamista esimerkiksi yhteistyötahojen kanssa ja asukkaita osallistaen sekä toteutusten tarkempaa suunnittelua.

Vuoden lopuksi

Mitä opimme: laitetaanko ensi vuonna suurempia tavoitteita vai tuliko sittenkin haukattua liian iso pala? Mikä innosti eniten?

Case: Demokratiaskannaus

KIRJASTON PIENI DEMOKRATIASKANNAUS

#democracywalkthrough

Demokratiaskannaus auttaa ideoimaan, miten meidän kirjastomme voisi tehdä demokratiatyötä ihan pienesti, jo tehtyä hyödyntäen, vanhasta inspiroituen tai miksei jopa uutta kokeillen. Skannauksen voi tehdä esimerkiksi osana tiimipalaveria tai vaikka napata näkökulmaksi tilakävelyyn. Niin tai näin, toivottavasti skannaus auttaa pohtimaan, **miten meidän kirjasto voi tukea aktiivista osallisuutta ja vuorovaikutusta omassa yhteisössämme tai lisätä luottamusta edustukselliseen demokratiaan?**

SKANNAUKSEN TOTEUTTIVAT (nimi + kirjasto):

MITEN SKANNAAN?

Valitkaa tila, esim. nuortenosasto. Kävelkää ja "skannatkaa" oikealla olevista teemoista inspiroituen, mitä pieniä demokratiatekoja voisitte tehdä. Keskustelkaa yhdessä, millaisia ideoita voitaisiin toteuttaa vaikka heti, entä ensi kuussa?

TAI

Hyödyntäkää skannausta luovasti soveltaen!

BONUS

Kysykää asiakkaita tai kollegoilta pikapalautetta ideoista (mitä mieltä olisit, jos... tulisitko, jos... olisiko sinulle iloa, jos...).

TAPAHTUMAT

- Mihin jo järjestämiimme tilaisuuksiin voisimme tuoda demokratiateeman mukaan?
- Voisimmeko kutsua jonkun yhteistyökumppaneista tai paikallisista yhdistyksistä, kouluista yms. tuomaan demokratiasisältöjä tapahtumiin?

AINEISTO

- Millaisia aineistoja meiltä jo löytyy ja mitä voisimme tarjota lisää? Miten saisimme demokratia-aineistoja paremmin esille?
- Millaista osallisuutta, vuorovaikutusta ja vaikuttamista tukevaa "esineistöä" voisimme tarjota? Miten?

MUUT MAHDOLLISUUDET

- Millaista osaamista minulta ja kollegoilta löytyy?
- Mikä osaamisemme tai nykyiset palvelumme (esim. koulu- ja päiväkotiyhteistyö) voisivat tukea vaikuttamissa ja aktiivisessa kansalaisuudessa tarvittavia taitoja?

Yhteistyö

- Demokratian ja osallisuuden teemat koskettavat monia yhteiskunnallisia toimijoita, yhdistyksiä ja yrityksiä.
- Kumppaneilta ideoita, kokemusta, lisävirtaa, viestintäkanavia ja varmuutta.
- Aiesopimukset
- Uusia kumppanuuksia mm. tapahtumien kautta – markkinointiväylä
- Kimpassa on voimaa – Jyväskylä ja Tampere
- Palvelumuotoilukumppani – Kolmas Persoona Oy
- Kuntalaiset
- Myös kansainvälinen yhteistyö: Nordic Libraries Together, Bergen ja Next Library, Aarhus

Kuntalaiskysely

Huhti-toukokuu 2023

456 vastausta

Tampere 89 verkko, 200 paperi; Jyväskylä 95 verkko, 72 paperi

Kyselyä täytettiin pop-up pisteissä: Tampereen yliopisto, Kauppahalli, Klassillinen lyseo ja pääkirjasto Metso sekä Jyväskylässä kauppakeskus Seppä ja yliopiston kirjasto Lähde

Asiakasymmärryspajat

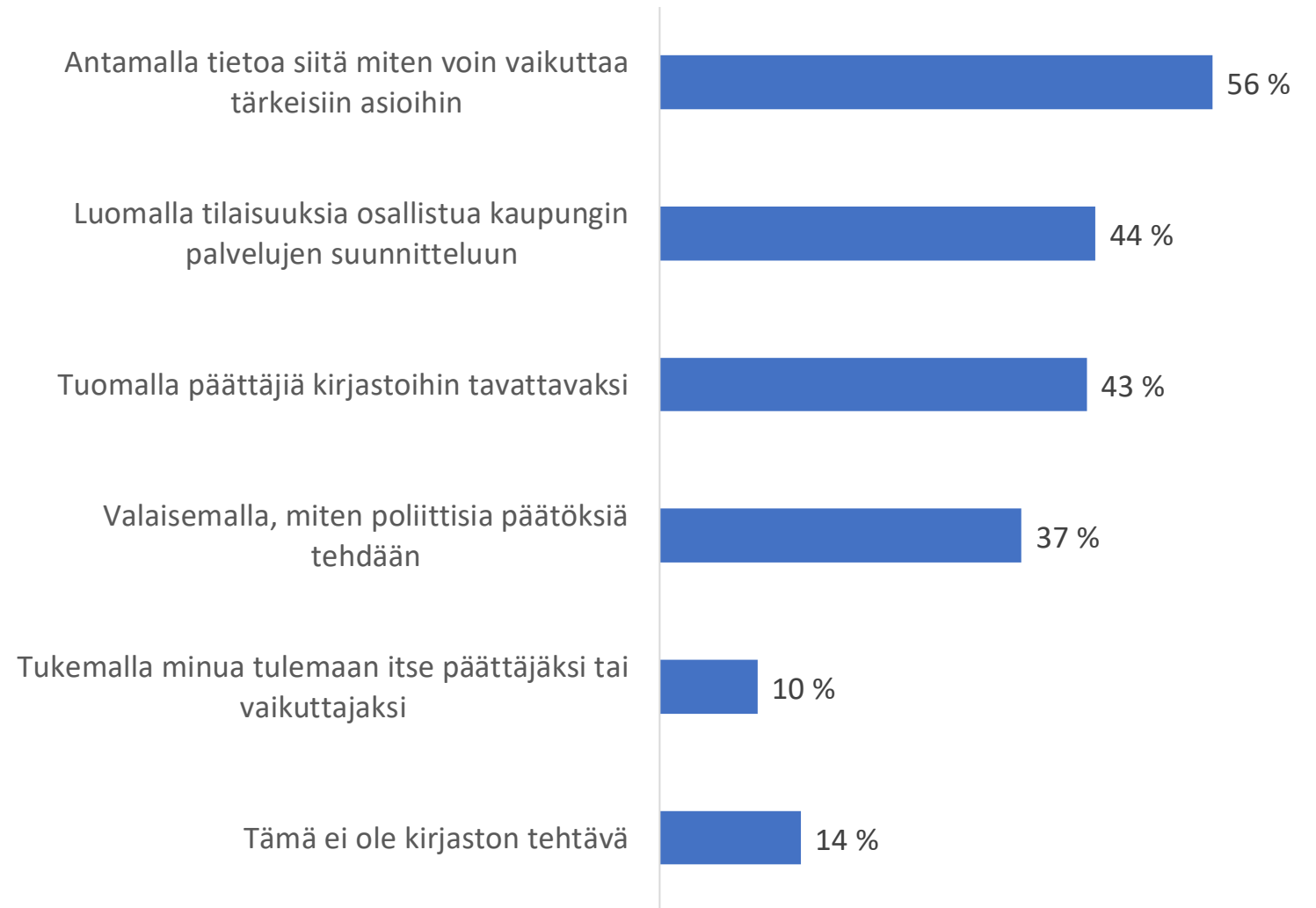
Tampere 25.5.2023, 2 pajaa, yht. 7 osallistujaa

Jyväskylä 26.5.2023, 2 pajaa, yht. 9 osallistujaa

Osallistujat rekrytoitiin kuntalaiskyselyn kautta

Kuntalaiskysely 2023

Miten kirjasto voisi auttaa sinua olemaan aktiivinen ja vaikuttamaan asioihin?

Miten jalkauttaa kirjastojen demokratiatyö asiakkaille ja asukkaille?

- Avuksi palvelumuotoilu
- Kumppanuudet – kohderyhmätietous ja kontaktit
- Demokratiaskannaus
- Kuntalaiskysely
- Minigallup aspassa
- Huoneentaulu kirjastotilaan
- Osallisuuden kokemus – muista palaute!

Käsikirja

Linkki:

[Tiedossa on demokratiaa -
kirjastojen demokratiatyön
käsikirja](#)

Kysy lisää:

marjo.hietikko@tampere.fi